

मनुष्य हा जन्मताच स्वतंत्र आहे. आणि त्याला आपल्या समस्या मांडण्याचा आणि त्यावर आवाज उठवण्याचा पूर्ण अधिकार आहे. असे जरी असले तरी त्याला एक चाकोरी बद्ध करण्यासाठी संविधानाची आवश्यकता असते . आणि हीच गरज लक्षात घेऊन भारत देशाने नोव्हेंबर १९४९ ला राज्यघटनेचा स्वीकार केला आहे. उद्देश हाच की देशाची राज्यव्यवस्था सूचारूपणे आणि एक विशिष्ट चाकोरी मध्ये चालायी. जेणे करून समानता व सर्वांना न्याय मिळेल. स्वातंत्र्योत्तर काळात स्थापित झालेल्या सरकारने संविधानानुसार देशाला प्रगतीच्या वाटेवर घेऊन जाण्याचा परिपूर्ण प्रयत्न केला. सर्व देशांवांढांना एकोणतेच संघटित ठेवण्याचा प्रयत्न सुद्धा केला. भारत देशाने विविध पक्षांचे वेळेवेळी आलेल्या सरकारच्या माध्यमातून आपल्या देशाला प्रगतीच्या वाटेवर घेऊन जाण्याचा प्रयत्न केला आणि आजही करत आहेत. परंतु त्याची दिशा आणि दिशा मंदावली आहे. राजकारण हे जातीय आधारित झालेले आहे. सत्तेत येण्यासाठी प्रत्येक राजकीय पक्षाने जाती आधारित राजकारण केलेलं आहे जाती जाती, धर्मा धर्मा मध्ये दरी निर्माण झालेली दिसत आहे आणि याचा परिणाम लोकांमध्ये मनभेद निर्माण झाला असे दिसते. समाजांमध्ये वैचारिक मनभेद असले तर यामधून राष्ट्रविकासचा मार्ग काढता येईल परंतु माणसा-माणसा मधील मनभेद राष्ट्राला अधोगतीकडे घेऊन जाण्यास कोणतीभूत ठरू शकते. जातीय राजकारणाच कारणत्याच राजकीय पक्षाला वावग नाही. मग ती कोत्रेस पार्टी असो की भाजप पार्टी असो.आणि बाकी छोटेमोठे पक्ष हेच करत आहे. अशाप्रकारच्या राजकारणाने 'सर्व धर्म समभाव' या संकल्पनेला तडा गेलेला आहे. समानता तर दूर, न्याय सुद्धा मिळणे कठीण होत आहे. जातिभेद,भेदाभेद यामुळे लोकशाही ही प्रशासन व्यवस्था आपल्या देशाने स्वीकारलेली आहे. तिला तडा गेलेला दिसतो आहे. आणि ह्या सर्वाचा परिणाम म्हणजे देशात लोकतंत्र आहे की ठोकरतंत्र आहे यातील फरक करणे कठीण झाले आहे. सहमतीच आणि तडजोडीच राजकारण जाऊन तोडफोडीच आणि द्वेषाचं राजकारण सुरू

एवमएव

झालेलं आहे. परंतु यामुळे आणि यामध्ये सामान्य नागरिक, कामकरी, शेतकरी, विद्यार्थी भरडल्या जात आहे. प्रत्येक जण हक्कासाठी, न्यायासाठी, समानतेसाठी आवाज उठवत आहे. गेल्या काही वर्षांमध्ये याचे प्रमाण वाढलेले आहे. अलीकडच्या वर्षात देशात असंतोष वाढलेले आहे. आणि राजकीय उलाढाली अश्याच सुरू राहिल्या तर त्यामध्ये वाढ सुध्दा होऊ शकते. याची कारणमीमांसा होणे गरजेचे आहे. पाणी कुठं मुरतंय की, देशवासीयांच्या मनात असंतोष खदखदत आहे? काही वर्षांपूर्वी देशात शेतकरी आपल्या हक्कासाठी व मागण्या मान्य करून घेण्यासाठी दिल्ली, हरियाणा व पंजाब राज्याच्या सीमेवर ठिय्या देऊन बसले होते. सतत १३ ते १४ महिने त्यांचा संघर्ष चालू राहला. या त्यांच्या हक्काच्या लढाईमध्ये ७५० ते ८०० शेतकऱ्यांना आपल्या प्राणसं मुकावे लागले. त्यांना त्यांय मिळाला का ? त्यानंतर हरियाणा कुस्तीपटू ह्यांनी न्यायासाठी आंदोलन केले ठिय्या दिला. त्यांना न्याय मिळाला का ? सरकारच्याच घिसाडघाईमुळे महाराष्ट्रात "मराठा अराक्षण आंदोलन" बळकट होऊन एका विविध अंतरांना आवाज उठवतात. आणि सरकार आंदोलनांना फक्त आश्वासने देऊन गप्प करण्याचा प्रयत्न करतात. परत, पुन्हा ' येरे माझ्या मागल्या.' गेल्या एक दोन वर्षात अनेक समस्यांना घेऊन आंदोलक रस्त्यांवर येत आहेत. उदा. शेतकरी आंदोलन, कर्मचारी आंदोलन, विद्यार्थी आंदोलन त्यांच्या विविध प्रकारच्या मागण्यांना घेऊन रस्त्यांवर ठिय्या देतात. गेल्या जून- जुलै महिन्यात अचानकच विद्यार्थ्यांचं नवीन आंदोलन सुरू झालं. विद्यार्थीप्रती सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांनी केलेले बेबाबबदार वक्तव्य (Cockroaches) यामुळे असंतोषाला खतपाणी मिळाले आणि त्यातून एक भक्कम नवीन आंदोलन उदयास आले. गंतत जमत म्हणून Cockroach Janata Party उदयास आली.

वारंवार NEET UG परीक्षेचा पेपर फुटी आणि यावरून संपूर्ण देशामध्ये विद्यार्थ्यांनी रणकंदन केले. दिल्ली येथील जंतर मंतर मैदानावर जवळजवळ महानगर देशभरतीला विद्यार्थ्यांनी ठिय्या दिला. आंदोलनाला काही समाजकटकांनी हिंसक वळण देण्याचा प्रयत्न सुद्धा केला. परंतु GEN Z ने शांततेत आंदोलनाला पुढे नेले आणि अक्षरशा सरकारच्या नमत काढत भरला. सरते शेवटी सरकारला नमत लागलं. देशाचे शिक्षण संकीर्ण धर्मेद प्रधान यांना राजीनामा देण्यास भाग पाडलं. आपण विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयांमध्ये

**पुरुषोत्तम
काळबांडे**
नागपूर
संवाद:-
9403341432

संप करताना किंवा फर्निचर तोडताना ऐकतो. एका विद्यापीठात काही अडचणी निर्माण होतात आणि नंतर इतर विद्यापीठांमध्ये बातमी पसरते. त्याला हिंसक वळण लागू शकते. परिणामी, सरकारसाठी हे व्यवस्थापित करणे आव्हानात्मक बनते. विद्यार्थ्यांचे शिक्षण प्रभावित होते आणि विद्यापीठ राजकारणाचे केंद्र बनते. विद्यार्थ्यांमध्ये विरोध करण्याची वृत्ती विकसित होते. यामुळे संपूर्ण राष्ट्राला त्रास होऊ शकतो. विद्यार्थ्यांचा असंतोष फक्त भारतापुरता मर्यादित नाही. जगातील अनेक देशांमध्ये विद्यार्थी आंदोलने झालेली आहेत आणि सरकारे सुध्दा उलथून टाकली आहेत उदा. आपला शेजारी देश नेपाळ. म्हणूनच सामान्यपणे असे मानले जाते की आपण शोधू शकल्यापेक्षा काही गंभीर कारण असावे. काहीनी सुचवले आहे की शिक्षण जीवनातील बदलत्या परिस्थितीशी जुळत नाही. शिक्षणापुरता नोक्या उपलब्ध नाही. शिक्षणाच्या झालेल्या

अंतोष!

प्रसारानुसार संबंधित नोकऱ्या निर्माण होत नाहीत. शिक्षणाचा बाजार झाला परंतु त्यातुलनेने सरकार रोजगार निर्माण करत नाही. या व्यतिरिक्त अशी अनेक क्षेत्रे आहेत त्यामध्ये रोजगाराची संधी उपलब्ध नाही. ही खऱ्या अर्थाने सरकारची जबाबदारी आहे. शिक्षण क्षेत्रातील विविध शाखांमधून यशस्वी होऊन निघणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या प्रमाणात नोकऱ्या व रोजगार उपलब्ध होत नाही. खऱ्या अर्थाने 'हाताला काम' देण्यास सरकार पूर्णपणे अपयशी ठरत आलेले आहेत आणि होत आहे. देशात निर्माण होत असलेल्या असंतोषाचे एकमेव कारण जर कोणते असेल तर ते नवीन पिढी व लोकांच्या हाताला काम नमने, असे मला वाटते. तसेच विद्यार्थ्यांमध्ये धुमसत असलेल्या असंतोषाची अनेक कारणे असू शकतात. जसे, आणखी एक मानसशास्त्राच्या कारण म्हणजे तरुण लोक लोकशाहीवादी झालेले आहेत पण शिक्षण अजूनही अधिनायकवादी (स्वास्थानिकांच्या पथ्यावर घडणारा) आहे. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना विद्यापीठांमध्ये प्रचलित अधिनायकवाद आवडत नाही. शिवाय, विद्यार्थ्यांना स्वतःच्या समस्याही असतात त्या शिक्षण क्षेत्राच्या प्राध्यापक पूर्णपणे दुर्लक्षित करतात. उदा. IIT मुंबई येथील विद्यार्थ्याने फाशी घेऊन आत्महत्या केली, कारण अजूनपर्यंत स्पष्ट नाही. विद्यापीठे आता सरकारणाचे मैदान बनली आहेत. विद्यापीठांमध्ये सुद्धा जाती भेद हा प्रकर अंधमूढता आपल्याला दिसून येतो. त्याच कारणास्तव महाविद्यालयांमधून व विद्यापीठांमधून वरील घटना घडतांना दिसतात. उपकुलपतीची नियुक्ती विशिष्ट राजकीय पक्षांना फायदा व्हावा म्हणून केली जाते. परीक्षा पारदर्शक होत नाही. परिणाम पुनःपरीक्षा. वारंवार होणाऱ्या परीक्षांमध्ये विद्यार्थी आर्थिक तसेच मानसिकदृष्ट्या खचलेला दिसतो. त्याचच उद्देक आंदोलने व असंतोष. तसंच, विद्यार्थी परिषदांमध्ये

निवडणुकांनी महाविद्यालय आणि विद्यापीठांमध्ये राजकारण आणलं आहे. परीणामी, निरागस विद्यार्थी सहसा राजकारण्यांनी शोषले जातात. फक्त काही मर्यादित विद्यार्थ्यांच्या उच्च शिक्षण घेण्यास परवानगी देऊन विद्यायाच्या असंतोष मिटवता येणार नाही. तसेच, हा एक नकारात्मक दृष्टिकोन आहे. विद्यापीठांना राजकारण्यांचे खेळाचे मैदान होऊ

शाळा, महाविद्यालये
राजकारण्यांचे खेळाचे
मैदानच झालेले
आहे. जर हे

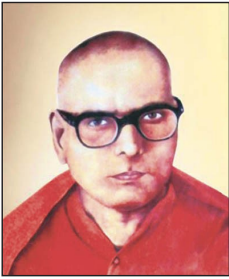

केले
नाही, तर
विद्यार्थ्यांमधील
अस्वस्थता संपूर्ण
देशात पसरू शकते
आणि याची सुरुवात
झालेली दिसत आहे. शाळा
आणि महाविद्यालयांमधून
होणारे शोषण व अत्याचार
यासाठी Gen Alpha ही पिढी
अस्वस्थार उतरली असून तीने
याविरोधात आवाज उठवण्यास
सुरुवात केलेली आहे. "जिकडे-
तिकडे अस्वस्थता चोहीकडे", असे
दृष्ट्य संपूर्ण देशात दिसत आहे. ही
अस्वस्थता राष्ट्राला हानी पोहोचवू
शकते. सरकारने याकडे दुर्लक्ष करून
चालणार
नाही.
विद्यार्थ्यांमधील अस्वस्थता
भविष्याची पिढी नैराश्यावादी
आणि कमकुवत करणे होईल आणि
देश खालच्या स्तरावर जाईल.
तरुण पिढी ही देशाचे (कोणत्याही)
आधारस्तंभ असतात असे मटल्या
जाते. ती देशांचं भविष्य आहे.

निजामशाही उखडणाऱ्या 'फकिरा'ची कथा!

स्वामी रामानंद तीर्थ यांची ओळख मराठावाड्याचे मुक्तिदाते अशी आहे. पण ते केवळ मराठावाड्याचेच नव्हे तर ते पूर्ण हैदराबाद संस्थानचे मुक्तिदाते होते. त्यांनी हैदराबाद संस्थान केवळ निजामाच्या जाचातून मुक्तच केलं नाही तर नव्या राज्याची दिशा कशी असावी, हे देखील त्यांनी दाखवून दिलं होतं. त्यांनी अनेक नेते घडवले.

गोविंदभाई श्रॉफ, बाबासाहेब परांजपे, आ. कृ. वाघमोरे, अनंत भालेराव, दिगंबरराव बिंदू या नेत्यांचं नेतृत्व त्यांनी केलं होतं. इतकंच नव्हे तर भारताचे माजी पंतप्रधान पी. व्ही. नरसिंहराव हे देखील त्यांचे शिष्य होते. नरहर कुरुंदकरांना देखील त्यांनीच पीपल्स कॉलेजमध्ये प्राध्यापक म्हणून नियुक्त केलं होतं.स्वामीजी हे उत्तम नेते होते यात शंकाच नाही पण त्याच बरोबर त्यांनी नवं नेतृत्व समोर रावू म्हणून देखील काम केलं. १५ ऑगस्ट १९४७ ला जेव्हा भारत स्वतंत्र झाला त्याच दिवशी त्यांना अटक झाली होती. पूर्ण देश स्वातंत्र्याचा उत्सव साजरा करत होता. पण भारताचा अंदाज सच्चा दोन लाख स्वतंत्र किमी भाग अद्याप पारतंत्र्यात होता. इतकंच नाही तर इंग्रजांनाही लाजवेल अशा जुलमाखाली होता. त्या जुलमाविरोधात एक संस्थाही आपले दंड थोपटून आता होता. त्या प्यापूर्वी त्यांचं जीवन कसं होतं ? ३ ऑक्टोबर १९०३ ला विजापूर जिल्ह्यातील सिंदगी येथे भानाराव खेडगीकर यांच्या घरात व्यंकटेशाचा जन्म झाला. पुढे संन्यास घेतल्यावर त्यांचं नाव स्वामी रामानंद तीर्थ घालं. सोलापूर, अळकरे आणि पुणे येथे घाल्ल्या त्यांच्यातून त्यांनी समाजासाठी काही करायचं ठरवलं. त्यातूनच ते कामगार नेते ना. म. जोशी यांचे खासगी सचिव बनले. पुढे त्यांनी ही नेकरी सोडली आणि हिप्परगा गाठले. तुळजापूर तालुक्यात हिप्परगा येथे अंतरराव कुलकर्णी यांनी एक शाळा काढली होती. पुढे ही शाळा मुक्तिनद्याचं एक केंद्र बनली. काही वर्षांनंतर त्यांनी हिप्परगा सोडलं आणि अंबाजोगाई येथे योगेश्वरी विद्यालयाची स्थापना केली. निजामाच्या काळात उर्दू शाळांव्यतिरिक्त इतर शाळांना परवानगी मिळणे देखील अशक्यप्राय गोष्ट होती. निजामाचा शाळाचालकना जाचही असे. अशा कठीण परिस्थितीमध्ये स्वामीजींनी ही शाळा चालवली. हे सर्व करत असताना त्यांच्या डोक्यात स्वातंत्र्याचा विचार घोळत होता. पण त्यासाठी योग्य संधी सापडत नव्हती. १९३७ साली परतूर येथे स्वातंत्र्याची आस असल्याचा लोकांचं संमेलन भरलं. या संमेलनाला महाराष्ट्र परिषदेचं असं म्हटलं गेलं. याच ठिकाणी पहिल्यांदा त्यांची ओळख गोविंदभाई श्रॉफ यांच्याशी झाली. दुसऱ्याच वर्षी लातूर येथे महाराष्ट्र परिषदेचं अधिवेशन झालं. त्यामध्ये ते सरचिटणीस झाले. स्वामीजींनी पूर्णविक्र राजकारणात येऊन संघटनेचं काम करचं अशी इच्छा सर्वांनी व्यक्त केली आणि १९३८ मध्ये त्यांचा राजकारणात प्रवेश झाला. देशात काँग्रेसची

स्थापना होऊन ५० वर्ष उलटली होती. पण हैदराबाद संस्थानमध्ये काँग्रेसला परवानगी नव्हती. स्टेट काँग्रेसची स्थापना झाली असं घोषित करून सत्याग्रह करू अशी योजना स्वामीजी आणि त्यांच्या सहकार्यांनी केली होती. त्यानुसार स्टेट काँग्रेसची स्थापना झाल्याचं घोषित करण्यात आलं. वेगवेगळ्या तुकड्यांमध्ये नेत्यांनी सत्याग्रह केला. एका तुकडीत स्वामीजी देखील होते. या सत्याग्रहानंतर त्यांना अटक झाली आणि त्यांची खात्री चंचलगुडा तुरुंगार करण्यात आली. १९३९ मध्ये स्वामीजींना सोडण्यात आलं. ते गांधीजींना भेटण्यासाठी सेवान्गमला गेले. गांधीजींना भेटल्यावर त्यांनी सांगितले अनेक राजकीय कार्यकर्ते तुरुंगार आहेत. त्यांच्या सुटकेसाठी उपोषणाची परवानगी मला द्यावी. 'आत्मक्लेशाचा मार्ग राजकारणासाठी वापरायचा नसतो.' असं गांधीजी म्हणत त्यामुळे गांधीजींनी उपोषणाची परवानगी नाकारली. गांधीजींनी स्वामीजींना विचारलं की 'तुम्ही अहिंसा हे तत्त्व जीवनातून घेऊन स्वीकारलं आहे का. कोणत्याही परिस्थितीमध्ये अहिंसा त्यागणार नाहीत' इतकी या तत्त्वावर तुमची अडळ श्रद्धा आहे का? 'तुम्ही एकटे पडलात कुणीही तुमच्या मदतीला केव्हाही आलं नाही तरी तुम्ही याच तत्त्वावर कायम राहाल का?' स्वामीजी सांगतात 'या प्रश्नाचं उत्तर देण्यासाठी गांधीजींना मला रात्रीचा पडलं होता. संन्यास घेताना देखील मनात इतकी उलथापालथ झाली नाही तिची यावेळी झाली.' दुसऱ्या दिवशी ते गांधीजींकडे गेले आणि त्यांनी सांगितलं 'मी अहिंसेला अद्याप राजकीय धोरण समजत होतो पण आता मी या तत्त्वाची जीवनीकृत झालो स्वीकार केला आहे.' असं म्हणून ते गांधीजींच्या पाया पडले. गांधीजींनी त्यांना आशीर्वाद दिला आणि आणखी काही दिवस माझ्याजवळ थांबा असं सांगितलं. या काळात गांधीजींचा सहवास लाभला. त्याच बरोबर त्यांची कार्यपद्धती समजली. आंदोलनाची दिशा स्पष्ट झाली असं स्वामीजी नमूद करतात. दरम्यान, निजामाच्या पाठिंब्याने तयार झालेल्या इनेहाद संघटनेची मुळं घट्ट रोवायला सुरुवात झाली. अनंत भालेरावांनी इनेहादचा उल्लेख 'जालीम विषवल्ली' असा केला आहे. रझाकारांचे अत्याचार वाढत गेले त्यांना त्यांचा प्रतिकार करण्यासाठी गोविंदभाई आणि बाबासाहेब परांजपे यांच्या नेतृत्वात तरुणांचे गट तयार करण्यात आले. हे तरुणांचे गट गावात गर्स्त घालत, संस्पर्ध देत, रझाकारांविरोधात लढत. रझाकारांविरोधात पोलीस चकार शब्द काढत नसत. त्यामुळे डोळ्यादेखत हे अत्याचार चालता त्यामुळे लोकांना या तरुणांचाच आधार होता. हैदराबादच्या लढ्याचं स्वरूप पाहता महात्मा गांधींनी स्वातंत्र्यसैनिकांना स्वसंरक्षणासाठी शस्त्र बाळगण्याची परवानगी दिली होती. क्रांतिकारकांना शस्त्र पुरवणं त्यांना शस्त्र चालवण्याचं प्रशिक्षण देणं ही सर्व कामे बाबासाहेब परांजपे यांच्याकडे होते.

क्रीडापटूंकडून मार्केटिंगचे प्रेरणादायी धडे

मार्केटिंग हा अनेक आयाम असलेला विषय आहे. त्यात विक्रीबरोबरच क्रीडाक्षेत्रातील गुण, शिस्त आणि नैतिक व्यावसायिक दृष्टिकोन यांचाही समावेश होतो. महान व्यक्तिमत्त्वांचे आणि व्यवसायिकांचे जीवन बारकाईने पाहिले, तर या लोकांची व्यवसायाशी केवळ कठोर परिश्रम, शिस्त आणि सातत्यानेच नव्हे, तर जिद्द, प्रामाणिकपणा आणि समर्पणाच्या भावनेनेही व्यवहार केला असल्याचे जाणवते. क्रीडापटू आणि सामान्य व्यक्ती यांच्यातील फरक पाहिला, तर क्रीडापटूकडून अनेक मौल्यवान गुण शिकता येतात— परिस्थिती कठीण असतानाही हार न मानणे, खेळाकडे सकारात्मक दृष्टिकोन ठेवणे, सातत्याने

महत्त्व करण आणि एका ध्येयासाठी पूर्णपणे समर्पित राहणे. मार्केटिंगमध्ये हेच गुण अत्यंत महत्त्वाचे आहेत. क्रीडाक्षेत्रातील या गुणांचा व्यावसायिक क्षेत्रात उपयोग केल्यास आजच्या मार्केटर्सना तसेच भविष्यातील व्यावसायिकांना निश्चित फायदा होऊ शकतो. या लेखात मार्केटिंग्या काही मूलभूत तत्वांचा आणि क्रीडापटूंच्या कामगिरीतून त्यातून मिळणाऱ्या शिकवणीचा विचार केला आहे. या तत्वांचा आधार मार्केटिंग क्षेत्रातील प्रसिद्ध तज्ज्ञ Philip Kotler यांच्या विचारांवर आहे.

१. Market Analysis

बाजारपेठेचे विश्लेषण

मार्केटिंगमधील सर्वात पहिली आणि अत्यंत महत्वाची गोष्ट म्हणजे बाजारपेठेचे सखोल विश्लेषण करणे.

कोणताही बाजारपेठे समजून न घेता किंवा तिचे सखोल विश्लेषण न करता उत्पादन बाजारात आणण्याचा विचारही करता कामा नये. उत्पादन बाजारात आणण्यापूर्वी अनेक बाबींचा विचार करावा लागतो उत्पादनाचा उद्देश काय आहे? बाजारपेठेचा आकार किती आहे? ग्राहकांच्या गरजा काय आहेत?

बाजारपेठेतील अपेक्षित मागणी किती आहे? उत्पादनाची गुणवत्ता कोणत्या स्तराची असावी?

ग्राहकांपर्यंत उत्पादन किती वेळाला पोहोचवता येईल?

कच्चा माल सहज उपलब्ध आहे का? मनुष्यबळ किती लागेल?

उत्पादनाची किंमत किती असावी?

आर्थिकदृष्ट्या हा प्रकल्प व्यवहार्य आहे का? या सर्व बाबींचा विचार केल्यानंतरच उत्पादन बाजारात आणले पाहिजे.

क्रीडापटूंकडून मिळणारा धडा

एखादा क्रीडापटू प्रत्येक सामन्यापूर्वी प्रतिस्पर्ध्याचा अभ्यास करतो. उदाहरणार्थ, सचिन तेंडुलकर प्रत्येक स्पर्धा, प्रत्येक सामना आणि

નિતીન બક્ષી
અકોલા

प्रत्येक गोलंदाजाचा अभ्यास करून मैदानात उतरत असे. सामन्यातील परिस्थिती, प्रतिस्पर्ध्यांची ताकद-कमकुवत बाजू आणि स्वतःची तयारी यांचा तो गांभीर्याने विचार करत असे. यातून मार्केटिंग करणाऱ्यांनीही शिकावे की कोणत्याही परिस्थितीचा पूर्ण अभ्यास केल्याशिवाय निर्णय घेऊ नये.

खेळाडू जसा प्रतिस्पर्ध्याचा अभ्यास करून मैदानात उतरतो, त्याचप्रमाणे मार्केटरने बाजारपेठेचा सखोल अभ्यास करूनच उत्पाद बाजारात आणावे.

२. Product Designing
उत्पादनाची रचना

बाजारपेठेचा अभ्यास केल्यानंतर पुढचा टप्पा म्हणजे ग्राहकांच्या गरजा पूर्ण करणाऱ्या उत्पादनाची रचना करणे. उत्पादन असे असावे की ते ग्राहकाला अपेक्षित समाधान देईल.

यासाठी क्रीडाक्षेत्रातील एक उत्कृष्ट उदाहरण म्हणजे Roger Federer. फेडररने आपल्या कारकिर्दीत वेगवेगळ्या प्रकारच्या कोर्टवर खेळण्यासाठी आपल्या खेळात आवश्यक ते बदल केले.

ऑस्ट्रेलियन ओपन, फ्रेंच ओपन, विम्बल्डन आणि अमेरिकन ओपन या

वेगवेगळ्या स्पर्धासाठी कोर्टच्या स्वरूपानुसार त्याच्या खेळाची शैली बदलत असे. म्हणजेच परिस्थितीनुसार उत्पादनात किंवा त्याच्या वापरात आवश्यक बदल करण्याची तयारी असणे आवश्यक आहे. ग्राहकांच्या गरजेनुसार उत्पादन तयार करताना केवळ ग्राहकाला जे हवे आहे तेवढेच देणे पुरेसे नाही; त्यापेक्षा काहीतरी अधिक मूल्य देणारे उत्पादन तयार करण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. ग्राहकांच्या गरजा समजून घेऊन, त्यावर सातत्याने विचार करून आणि नवीन कल्पना स्वीकारून फेडररसारख्याच “situation-based” रणनीती मार्केटिंगमध्ये वापरता येते.

३. Product Pricing
उत्पादनाची किंमत
निश्चित करणे
बाजारपेठेच्या गरजेनुसार
उत्पादनाची रचना झाल्यानंतर
पुढचा महत्वाचा प्रश्न असतो—त्याची
किंमत किती ठेवायची?
क्रीडाक्षेत्रातील चांगले खेळाडू केवळ पैसा
किंवा प्रसिद्धीसाठी खेळत नाहीत.
त्यांच्यासाठी खेळातील जिकण्याची
प्रेरणा, खेळाबद्दलची आवड आणि
सर्वोत्तम कामगिरी करण्याची इच्छा
महत्त्वाची असते.
Tiger Woods याचे एक उदाहरण आहे.
त्याने गोल्फमध्ये दीर्घकाळ उत्कृष्ट
कामगिरी केली. अनेक अडचणी आणि
दुखापतींचा सामना करूनही त्याने पुन्हा
मैदानावर पुनरागमन केले. २०११ मध्ये तो
काही काळ खेळापासून दूर राहिला आणि
त्यानंतर पुन्हा परतला. त्याच्या
पुनरागमनामागे केवळ पैसा किंवा प्रसिद्धी
नव्हती; सर्वोत्तम कामगिरी करण्याची
त्याची जिद्द महत्त्वाची होती.
त्याचप्रमाणे उत्पादनाची किंमत निश्चित
करताना केवळ तात्काळ नफा हा उद्देश
नसावा. ग्राहकाला मिळणारे मूल्य आणि
उत्पादनाची गुणवत्ता यांचा योग्य समतोल
साधला पाहिजे.
योग्य किंमत ग्राहकाला आकर्षित करते
आणि मार्केटप्ले बाजारपेठेत टिकवून
ठेवण्यासाठी मदत करते.

(पूर्वार्ध...)

दुष्काळात मुलींनी जावे कुठे

50 वर्षे जुन्या इमारतीमुळे लेडी हार्डिंग महिला वसतिगृह रिकामे करण्याचे आदेश

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला : एकीकडे जिल्ह्यात दुष्काळी परिस्थितीमुळे विद्यार्थिनी आणि त्यांच्या कुटुंबीयांसमोर आर्थिक संकट उभे असताना, दुसरीकडे लेडी हार्डिंग महिला वसतिगृहातील RANM विद्यार्थिनींना वसतिगृह खाली करण्याचे आदेश देण्यात आल्याने त्यांच्या निवासाचा गंभीर प्रश्न निर्माण झाला आहे. तब्बल ५० वर्षे पूर्ण झालेल्या या इमारतीबाबत प्रशासनाकडून आतापर्यंत तीन वेळा वसतिगृह रिकामे करण्याचे आदेश देण्यात आल्याची माहिती आहे. लेडी हार्डिंग महिला वसतिगृहाच्या इमारतीला ५० वर्षे पूर्ण

झाल्याने तिच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न उपस्थित करण्यात आला आहे. त्यामुळे विद्यार्थिनींच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने वसतिगृह खाली करण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत. मात्र, वसतिगृह रिकामे करण्यापूर्वी विद्यार्थिनींसाठी पर्यायी व्यवस्था कुठे आहे? असा सवाल आता उपस्थित होत आहे.RANM अभ्यासक्रमासाठी विविध भागांतून मुली अकोल्यात शिक्षणासाठी येतात.

आर्थिकदृष्ट्या सर्वांना स्वतंत्रपणे खोली घेऊन राहणे शक्य नसते. अशा परिस्थितीत वसतिगृहच बंद अथवा रिकामे करण्यात आल्यास विद्यार्थिनींच्या शिक्षणावर परिणाम होण्याची शक्यता आहे. विशेष म्हणजे जिल्ह्यात सध्या पावसातील खंड आणि वाढत्या खर्चामुळे ग्रामीण भागातील कुटुंबांवर आर्थिक ताण आहे. अशा परिस्थितीत मुलींना वसतिगृहातून बाहेर

तीन आदेश, मात्र पर्यायी व्यवस्थेचे काय?

» इमारत जुनी असल्याने वसतिगृह खाली करण्याचे आदेश तीन वेळा देण्यात आल्याचे सांगण्यात येत आहे. मात्र, आदेश देण्यापेक्षा पुढे जाऊन विद्यार्थिनींच्या निवासाची कायमस्वरूपी पर्यायी व्यवस्था करण्यात आली आहे का, हा महत्वाचा प्रश्न आहे. इमारत धोकादायक असेल तर मुलींच्या सुरक्षिततेशी तडजोड नको; पण सुरक्षित पर्यायाशिवाय वसतिगृह खाली करण्याचा निर्णयही विद्यार्थिनींसाठी संकट वाढवणारा ठरू शकतो.

प्रशासनासमोर दुहेरी आव्हान

» एकीकडे जुन्या इमारतीमुळे विद्यार्थिनींच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न, तर दुसरीकडे वसतिगृह रिकामे केल्यानंतर त्यांच्या निवासाचा प्रश्न, अशी दुहेरी परिस्थिती निर्माण झाली आहे. त्यामुळे प्रशासनाने पर्यायी वसतिगृहाची व्यवस्था, इमारतीच्या सुरक्षिततेबाबतचा तांत्रिक अहवाल आणि विद्यार्थिनींच्या पुढील शिक्षणाची व्यवस्था याबाबत स्पष्ट भूमिका जाहीर करण्याची गरज आहे.

काढण्यापूर्वी पर्यायी सुरक्षित निवासाची व्यवस्था करणे प्रशासनाची जबाबदारी नाही का? असा प्रश्न पालकांकडून उपस्थित होण्याची शक्यता आहे.

एसपी बंगल्याच्या परिसराला अतिक्रमणाचा विळखा, कारवाई कधी?

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: शहरात अतिक्रमणा विरोधात महापालिकेकडून वेळोवेळी कारवाई केली जाते. मात्र, एसपी बंगल्यालगतच्या परिसरात रस्त्याच्या कडेला विविध विक्रेत्यांकडून जागेचा वापर केला जात असल्याचा मुद्दा समोर आला आहे. त्यामुळे सर्वसामान्य भागातील अतिक्रमणावर कारवाई होत असेल, तर या परिसरात कारवाई कधी होणार, असा सवाल उपस्थित होत आहे. अकोला शहरातील अतिक्रमणाचा प्रश्न पुन्हा एकदा चर्चेत आला आहे...

शहरातील विविध भागांमध्ये महापालिकेकडून अतिक्रमण हटाव मोहीम राबवली जाते. रस्त्याच्या कडेला किंवा सार्वजनिक जागेवर व्यवसाय करणाऱ्या विक्रेत्यांवर कारवाई केली जाते. मात्र, एसपी बंगल्याच्या बाजूच्या परिसरातही रस्त्यालगत विविध प्रकारचे अतिक्रमण असल्याचे चित्र दिसून येत आहे.या परिसरात झाडे विक्रेते, कुंड्या विक्रेते तसेच लहान मुलांची खेळणी विकणारे व्यावसायिक रस्त्यालगत जागेचा वापर करत असल्याचे दिसते. त्यामुळे वाहतुकीला अडथळा निर्माण होतोय का, सार्वजनिक जागेचा

वापर नियमानुसार होतोय का, हा प्रश्न उपस्थित झाला आहे. विशेष म्हणजे, शहराच्या इतर भागांमध्ये अतिक्रमण हटवण्यासाठी महापालिकेकडून कारवाई केली जाते. मग एसपी बंगल्यालगतच्या या परिसरातील अतिक्रमणाकडे प्रशासनाचे लक्ष का जात नाही? नियम सर्वासाठी समान असतील, तर या ठिकाणीही संबंधित विभागाकडून पाहणी करून आवश्यक ती कारवाई केली जाणार का? या अतिक्रमणाला नेमकं अभय कोणाचं? हा सवाल आता नागरिकांकडून उपस्थित केला जात आहे.

जिल्ह्यात पावसाने ओढ दिली नदीपात्र कोरडेठण्ण

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला. जिल्ह्यात यंदा पावसाचे प्रमाण अत्यल्प राहिल्याने त्याचा थेट परिणाम नदी-नाले आणि जलस्रोतांवर दिसून येत आहे. अनेक ठिकाणी नदीपात्र अक्षरशः कोरडे पडले असून, पाण्याऐवजी केवळ ठिकठिकाणी डबकी शिल्लक राहिली आहेत. त्यामुळे शेतीसाठी पाण्याची चिंता वाढली असून, जनावरांच्या पिण्याच्या पाण्याचाही प्रश्न गंभीर बनला आहे.

परिस्थितीचे विदारक चित्र समोर आले आहे. यंदा पावसाचे प्रमाण अत्यल्प राहिल्याने नदीपात्रातील पाणीसाठा झपाट्याने कमी झाला असून, अनेक ठिकाणी संपूर्ण नदीपात्र कोरडे पडले आहे. विस्तीर्ण नदीपात्रात आता केवळ ठिकठिकाणी पाण्याची डबकी दिसत आहेत. पिण्याच्या पाण्यासह गुरांच्या

पाण्याचा प्रश्नही गंभीर होण्याची चिन्हे आहेत. नदीतील पाणी कमी झाल्याने परिसरातील जलस्रोतांवरही त्याचा परिणाम जाणवत आहे. याचा थेट फटका शेतीला बसण्याची शक्यता असून, आगामी काळात सिंचनासाठी पाणी उपलब्ध होणार की नाही, याची चिंता शेतकऱ्यांना सतावत आहे.

उन्हाचा तडाखा वाढला तापमानाचा पारा 39.9 अंशांवर

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: शहर आणि परिसरात पुन्हा एकदा उन्हाचा कडाका जाणवू लागला आहे. तापमानात सातत्याने वाढ होत असून शुक्रवारी अकोल्याचा कमाल पारा तब्बल ३९.९ अंश सेल्सिअसवर पोहोचला. त्यामुळे सकाळपासूनच वातावरणात उष्णतेची तीव्रता जाणवत असून दुपारच्या वेळी नागरिकांना अक्षरशः उन्हाच्या झळांचा सामना करावा लागत आहे.

उन्हाचा तडाखा चांगलाच वाढला आहे. तापमानात सातत्याने वाढ होत असल्याने

तापमान ३९.९ अंश सेल्सिअस, तर किमान तापमान २३ अंश सेल्सिअस नोंदवण्यात आले. सकाळपासूनच वातावरणात उष्णता जाणवत असून, दुपारच्या सुमारास उन्हाची तीव्रता आणखी वाढत आहे. त्याचा परिणाम रस्त्यांवरील वर्दळीवरही दिसून येत असून, भर दुपारी नागरिकांची ये-जा तुलनेने कमी होत असल्याचे चित्र पाहायला मिळत आहे. वाढत्या तापमानामुळे विशेषतः

दुपारच्या वेळी घराबाहेर पडणाऱ्या नागरिकांना उकाड्याचा मोठा सामना करावा लागत आहे. दरम्यान, शुक्रवारी कमाल तापमान ३७ अंशांच्या पुढे गेले असून, आगामी दिवसांत तापमानात आणखी चढ-उतार होण्याची शक्यता वर्तवण्यात आली आहे.त्यामुळे अकोलेकरांनी दुपारच्या कडक उन्हात अनावश्यक बाहेर पडणे टाळण्यासोबतच उष्णतेपासून बचावासाठी आवश्यक ती काळजी घेणे गरजेचे आहे.

ऑक्टोबर हीटचा तूर-कपाशीला फटका पिकांना पाण्याची गरज वाढली

पावसाचा खंड, जमिनीतील ओलावा कमी शेतकऱ्यांच्या खर्चात वाढ

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: जिल्ह्यात खरीप हंगामाच्या अखेरच्या टप्प्यात तूर आणि कपाशीसमोर पावसाच्या खंडासोबतच वाढत्या उष्णतेचे आव्हान निर्माण झाले आहे. जमिनीतील ओलावा कमी होत असल्याने पिकांना पाणी देण्याची गरज वाढली आहे. मात्र, स्वतःची सिंचन व्यवस्था नसलेल्या शेतकऱ्यांना पाणी विकत घेऊन पीक वाचवावे लागत असल्याने उत्पादन खर्चातही भर पडत आहे. अकोला जिल्ह्यात खरीप हंगामाच्या सुरुवातीपासूनच पावसाची अनिश्चितता कायम राहिली. काही भागांत अतिवृष्टीचा फटका बसला,

तर काही ठिकाणी पावसाने घेतलेल्या मोठ्या खंडामुळे पिकांच्या वाढीवर परिणाम झाला. आता ऑक्टोबरच्या सुरुवातीला वाढलेल्या उष्णतेमुळे शेतातील जमिनीतील ओलावा झपाट्याने कमी होत आहे. याचा परिणाम विशेषतः तूर आणि कपाशीच्या पिकांवर जाणवत आहे. सोयाबीनच्या नुकसानीनंतर अनेक शेतकऱ्यांची आशा आता तूर आणि कपाशीच्या उत्पादनावर आहे. मात्र, पिकांना आवश्यक वेळी पाऊस न मिळाल्याने उत्पादनावर परिणाम होण्याची चिंता शेतकऱ्यांना आहे. विशेषतः हलक्या जमिनीतील पिकांना पाण्याची गरज अधिक भासत आहे.दरम्यान, ज्यांच्याकडे

विहीर किंवा कूपनलिकेसारखी स्वतःची सिंचन व्यवस्था नाही, अशा शेतकऱ्यांना पाणी विकत घेऊन पिकांना देण्याची वेळ आली आहे. काही ठिकाणी सिंचनासाठी दररोज सुमारे १ हजार ५०० रुपयांपर्यंत खर्च होत असल्याचे सांगितले जात आहे.आधीच खरीप हंगामातील नुकसानीमुळे आर्थिक

गणित बिघडलेले असताना, आता पीक वाचवण्यासाठी करावा लागणारा अतिरिक्त सिंचन खर्च शेतकऱ्यांसाठी नवे आव्हान ठरत आहे.पुढील काळात पावसाने पुन्हा हजेरी लावली नाही, तर तूर आणि कपाशीच्या उत्पादनावर परिणाम होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे जिल्ह्यातील पीक परिस्थितीचा प्रशासनाने आढावा घेऊन आवश्यक उपाययोजना कराव्यात, अशी अपेक्षा शेतकऱ्यांकडून व्यक्त होत आहे.पावसाचा खंड, वाढती उष्णता आणि वाढता सिंचन खर्च... खरीप हंगामाच्या शेवटच्या टप्प्यात शेतकऱ्यांसमोर आता पीक वाचवण्याचे नवे आव्हान उभे राहिले आहे.

बोरगाव मंजु येथे रोग निदान शिबीर

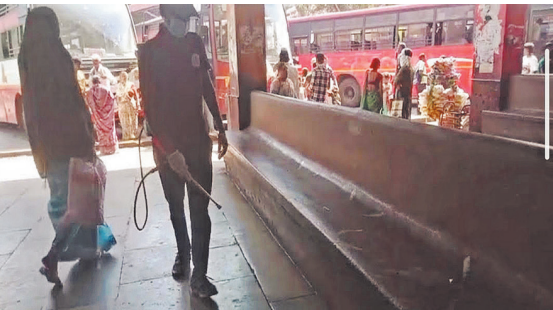
बोरगाव मंजु: येथे डॉ. एम. एस. गावडे यांचे स्मृतीदिन प्रित्यर्थ 4 ऑक्टोबर रविवारी सकाळी 9 ते दुपारी 12 वा पर्यंत 'डॉ एम एस गावडे स्मृती दवाखाना सोपीनाथ महाराज मंदिर' येथे मोफत भव्य रोग निदान व उपचार शिबिराचे आयोजन करण्यात आले असून या शिबिरात डॉ. राम देवळे छाती दमा रोग व क्षय रोग तज्ञ, डॉ. अंकुश तोष्णीवाल, हृदय व डायबीटिज रोग तज्ञ डॉ. शिवानी तातीया चर्म रोग तज्ञ, डॉ. दुर्गा तोष्णीवाल दंत रोग तज्ञ,डॉ.प्रकाश मेटांगे, डॉ. सुशांत लड्डा अस्थीरोग तज्ञ,डॉ पौर्णिमा ओळंबे न्युरो फिजीओथेरपीस्ट, डॉ. मोरखडे नेत्रतंत्रज्ञ, डॉ. मनोहर घुगे, डॉ. शुभम चहाटे जनरल फीजीशियन,हे तज्ञ डॉक्टर्स आपली सेवा प्रधान करतील तसेच सत्य साई सेवा संघटना अकोला जिल्हा द्वारे मोफत नेत्र तपासणी करून औषधी वितरण करण्यात येईल.

अकोला नवीन बसस्थानकात एकीकडे जंतुनाशक फवारणी

दुसरीकडे मोकाट कुत्र्यांचा वावर

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला : नवीन बसस्थानक परिसरात एकीकडे प्रशासनाकडून जंतुनाशक फवारणी करून स्वच्छतेवर भर दिला जात असताना, दुसरीकडे याच परिसरात मोकाट कुत्र्यांचा मोठ्या प्रमाणात वावर असल्याचे चित्र दिसून येत आहे. प्रवाशांसाठी असलेल्या बसण्याच्या जागांवरही कुत्रे ठाण मांडून बसलेले दिसत असल्याने प्रवाशांच्या सुरक्षिततेचा प्रश्न निर्माण झाला आहे. बसस्थानकात दररोज मोठ्या संख्येने नागरिक,

महिला, लहान मुले आणि ज्येष्ठ प्रवासी ये-जा करतात. अशा परिस्थितीत मोकाट कुत्र्यांमुळे नागरिकांमध्ये भीतीचे वातावरण निर्माण होत आहे. कुत्र्यांच्या संपर्कामुळे चावा किंवा इतर माध्यमातून संसर्गाचा धोका

निर्माण होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. त्यामुळे केवळ जंतुनाशक फवारणी न करता मोकाट कुत्र्यांच्या समस्येवरही प्रशासनाने ठोस उपाययोजना करावी, अशी मागणी प्रवाशांकडून होत आहे.

आर्थिक मदतीसाठी कागदपत्रे गोळा करताना शेतकऱ्यांच्या नाकी नऊ

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला : राज्य सरकारकडून राज्यात दुष्काळ जाहीर करण्यात आला असला, तरी शेतकऱ्यांच्या हाती मदत मिळण्यापूर्वीच संकटग्रस्त शेतकऱ्यांना आर्थिक भुर्दंड आणि अडचणींचा सामना करावा लागत आहे. खरीप हंगाम पावसाअभावी हातातून गेल्याने आधीच आर्थिक

रंगीत फोटोसाठी सुद्धा शेतकऱ्यांची अडवणूक
काही गावांमध्ये अधिकाऱ्यांकडून नुकसानीचे 'जिओ टॅगिंग' लोकेशन असलेल्या रंगीत फोटोच्या प्रति या पंचनामा फॉर्मला जोडून देण्याची मागणी केली जात आहे. त्याद्वारे शेतकऱ्यांची एकप्रकारे अडवणूक सुरू आहे. हतबल शेतकऱ्याची फोटो मिळविण्यासाठी भर उन्हातान्हात ससेहोलपट सुरू आहे

संकटात सापडलेल्या शेतकऱ्यांना आता दुष्काळी मदतीच्या पंचनाम्यासाठी आवश्यक कागदपत्रे गोळा करताना पैसे

खर्च करावे लागत आहेत. त्यामुळे 'मदत मिळण्याआधीच खर्चाचा भार' अशी परिस्थिती निर्माण झाली आहे.

मदती आधीच शेतकऱ्यांच्या खिशाला झळ... रंगीत फोटोसाठी अडवणूक

कागदपत्रांसाठी शेतकऱ्यांना करावा लागत आहे खर्च
अकोला जिल्हा व तालुक्यातील अनेक गावांमध्ये सध्या पिकांच्या नुकसानीचे पंचनामे सुरू आहेत. त्यासाठी सात-बारा, आठ-अ उतारा, आधार कार्डची प्रत, फार्मर आयडी, पंचनामा फॉर्म यांसह विविध कागदपत्रांची आवश्यकता असून,ती गोळा करण्यासाठी शेतकऱ्यांची गावोगावी धावपळ सुरू आहे. आवश्यक कागदपत्रे मिळविण्यासाठी 'सीएससी' केंद्रांवर शेतकऱ्यांची मोठी गर्दी होत आहे. अनेक ठिकाणी सर्व्हर डाऊन व तांत्रिक अडचणींमुळे अनेकदा ऑनलाइन प्रक्रिया ठप्प होत आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांना तासनतास केंद्रांवर बसून राहावे लागत आहे. दुष्काळामुळे पिके करपल्याने आर्थिक मदतीची प्रतीक्षा करणाऱ्या शेतकऱ्यांना आता कागदपत्रांसाठीही प्रतीक्षाच करावी लागत असल्याचे चित्र आहे. दुष्काळामुळे आर्थिक परिस्थिती बिकट असतानाच पंचनाम्याच्या प्रक्रियेसाठी आवश्यक कागदपत्रे गोळा करण्यासाठी शेतकऱ्यांना खर्च करावा लागत आहे. एका पंचनाम्यासाठी साधारण १५० रुपये खर्च होत आहे आठ-अ, झेरॉक्स, इतर आवश्यक कागदपत्रे मिळविण्यावर शेतकऱ्यांना खर्च करावा लागत आहे. एका पंचनाम्यासाठी साधारणपणे १०० ते १५० रुपये खर्च होत आहे. सात-बारा, आठ-अ, झेरॉक्स, इतर कागदपत्रे आणि ऑनलाइन प्रक्रियेचा मिळून अतिरिक्त आर्थिक भार पडत आहे. त्यामुळे भरपाईची रक्कम मिळण्यापूर्वीच खिशाला कात्री लागल्याची भावना शेतकरी व्यक्त करीत आहेत.

सिग्नल बंद, वाहतुकीची कोंडी सुरू

सिंधी कॅम्प, नेहरू पार्कसह प्रमुख चौकांतील सिग्नल कुचकामी

प्रतिनिधी ३ ऑक्टोबर

अकोला: शहरातील प्रमुख चौकांमध्ये वाहतूक सुरळीत ठेवण्यासाठी उभारण्यात आलेल्या सिग्नल यंत्रणेतील अनेक सिग्नल लाईट बंद असल्याने वाहतुकीचा प्रश्न गंभीर होत आहे. विशेषतः सिंधी कॅम्प चौक आणि नेहरू पार्क चौकातील सिग्नल बंद असल्याने वाहनचालकांना अंदाजाने मार्ग काढावा लागत असून, चौकांमध्ये गोंधळाची परिस्थिती निर्माण होत आहे. शहरातील प्रमुख चौकांमध्ये दिवसभर वाहनांची मोठी वर्दळ असते. अशा ठिकाणी सिग्नल यंत्रणा कार्यरत नसल्यास कोणत्या दिशेच्या वाहनांना

प्रथम मार्ग द्यायचा, याबाबत वाहनचालकांमध्ये संभ्रम निर्माण होतो. परिणामी वाहतूक कोंडी होण्यासोबतच अपघाताचा धोका वाढण्याची शक्यता आहे. वाहतूक नियंत्रणासाठी लाखो रुपयांची यंत्रणा उभारली जात असताना ती नियमितपणे कार्यरत

ठेवण्याची जबाबदारी कोणाची, असा प्रश्न नागरिकांकडून उपस्थित होत आहे. सिग्नल लाईट बंद असतील तर त्यांची दुरुस्ती तातडीने का केली जात नाही, तसेच शहरातील किती सिग्नल सध्या पूर्ण क्षमतेने सुरू आहेत, याची माहिती प्रशासनाने स्पष्ट करण्याची गरज आहे.

दुष्काळाची हानी, पाण्याची आणि बाणी !

*अशक्य गोष्ट कशी शक्य होणार, एकबुर्जीची उंची कशी वाढणार

● सिटी न्यूज ब्युरो @ वाशीम ●

वाशीम जिल्हा आकांक्षीत जिल्ह्याच्या यादीत नोंद आहे. जिल्ह्याची आर्थिक व्यवस्थाही शेतीवरच अवलंबून आहे. शेती पाण्यावर अवलंबून आहे. यावर्षी दुष्काळामुळे जिल्ह्यातील धरणांमध्ये अत्यल्प पाण्याचा साठा उपलब्ध आहे. त्यामुळे आता एकबुर्जीच्या धरणाची उंची वाढविण्याची मागणी होत आहे. मात्र तांत्रिक दृष्ट्या शक्य नसल्याने त्या ऐवजी उपलब्ध असलेल्या जलसाठ्यांना कमी खर्चात जिवंत करून पाणी टंचाईवर मात करण्याची गरज आहे.

एकबुर्जी प्रकल्पात अत्यल्प पाणी

पेनगंगा नदीतून पाणी उपासा करा - नगरसेवक पुरण बदलानी

● सिटी न्यूज ब्युरो @ वाशीम ●

शहराला पाणीपुरवठा करणाऱ्या एकबुर्जी प्रकल्पामध्ये सध्या अत्यल्प जलसाठा शिल्लक राहिल्याने भविष्यात गंभीर पाणीटंचाई निर्माण होण्याची शक्यता व्यक्त होत आहे. या पार्श्वभूमीवर १२ कोटी रुपये खर्चून उभारण्यात आलेली 'वाशिम शहर तातडीची पाणीपुरवठा योजना' तात्काळ कार्यान्वित व्हाऊन पेनगंगा नदीवरील कोकलगाव बॅरेजमधून पाणी उपसा करून एकबुर्जी प्रकल्पात सोडण्याची मागणी नगरसेवक पुरण बदलानी यांनी जिल्हाधिकारी यांच्याकडे निवेदनाद्वारे केली होती. मात्र, हे निवेदन देऊन तब्बल २ महिन्यांनंतरही प्रशासनाकडून कोणतीही ठोस कारवाई झालेली नसल्याचा आरोप त्यांनी केला आहे.

२८ जुलै रोजी प्रशासनाला निवेदन देवून केले होते सावध...

नगरसेवक बदलानी यांनी दिलेल्या निवेदनानुसार, वाशिम शहरावर आगामी काळात एल निनोच्या प्रभावामुळे दुष्काळाचे सावट निर्माण होण्याची शक्यता असून, अत्यल्प जलसाठ्यामुळे शहरासमोर पाणीटंचाईचे संकट उभे राहू शकते. ही परिस्थिती लक्षात घेऊन शासनाने आणीबाणीच्या काळात शहराला दिलासा मिळावा यासाठी जवळपास १२ कोटी रुपये खर्चून 'वाशिम शहर तातडीची पाणीपुरवठा योजना' राबवली होती. या योजनेअंतर्गत २०१८ मध्ये पेनगंगा नदीवरील

कोकलगाव बॅरेजपासून एकबुर्जी धरणापर्यंत सुमारे १२ किलोमीटर लांबीची मुख्य जलवाहिनी टाकण्यात आली. या माध्यमातून नदीतील पाणी उपसा करून एकबुर्जी प्रकल्पात सोडण्याची व्यवस्था करण्यात आली होती. मात्र, योजना पूर्ण झाल्यानंतर आजपर्यंत या पायाभूत सुविधेचा प्रभावी वापर करण्यात आलेला नसल्याचे बदलानी यांनी नमूद केले आहे. सध्या जागतिक हवामान बदल आणि एल निनोच्या प्रभावामुळे पावसाबाबत अनिश्चितता निर्माण झाली असून, एकबुर्जी धरणातील

जलसाठा केवळ ४ टक्क्यांवर येणे ही धोक्याची घंटा असल्याचे त्यांनी म्हटले आहे. पेनगंगा नदीला सध्या पाणी उपलब्ध असताना आणि कोट्यवधी रुपये खर्चून उभारलेली जलवाहिनी अस्तित्वात असताना केवळ नियोजनाअभावी शहराला पाणीटंचाईचा सामना करावा लागू नये, असेही त्यांनी प्रशासनाच्या निदर्शनास आणून दिले आहे. जर तातडीने पेनगंगा नदीतून पाणी उपसा करून एकबुर्जी प्रकल्पात सोडण्यात आले, तर संभाव्य जलसंकट टाळता येऊ शकते. त्यामुळे प्रशासनाने

कोणतीही दिरंगाई न करता तातडीची पाणीपुरवठा योजना कार्यान्वित करून आवश्यक आदेश द्यावेत, अशी मागणी नगरसेवक पुरण बदलानी यांनी केली आहे. दरम्यान, निवेदन सादर करून दहा दिवस उलटूनही प्रशासनाकडून कोणतीही कार्यवाही किंवा अधिकृत भूमिका जाहीर करण्यात आलेली नसल्याने शहरातील नागरिकांमध्ये पाणीपुरवठ्याबाबत चिंता व्यक्त केली जात आहे. आता जिल्हा प्रशासन यावर कोणता निर्णय घेते, याकडे वाशिमकरांचे लक्ष लागले आहे.

थोडक्यात

सेवा संकल्प अभियानांतर्गत पोहरादेवी येथे आरोग्य शिबिर

● सिटी न्यूज ब्युरो @ पिंप्री अवगण ●

परमहंस झोलेबाबा विद्यालय तथा स्व. मधुकरराव ल. सपकाळ कनिष्ठ कला व विज्ञान महाविद्यालय, पिंप्री अवगण येथे भारताचे माजी पंतप्रधान भारतरत्न स्व. लालबहादूर शास्त्री यांची जयंती उत्साहात साजरी करण्यात आली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी संस्थेचे सचिव तथा प्राचार्य मा. श्री. सुनील सपकाळ हे होते. तसेच कार्यक्रम प्रमुख यादव म्हणून श्री. राठोड सर व पालक समितीचे अध्यक्ष श्री. दिलीपजी अवगण हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्री. मनीष दीक्षित सर यांनी केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक श्री. चेतन वानखेडे सर यांनी केले. प्रमुख वक्ते श्री. दिलीपजी अवगण हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्री. मनीष दीक्षित सर यांनी केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक श्री. चेतन वानखेडे सर यांनी केले. अध्यक्षीय भाषणातून प्राचार्य श्री. सुनील सपकाळ यांनी लालबहादूर शास्त्री यांच्या जीवनकार्यावर प्रकाश टाकत विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. अध्यक्षीय भाषणातून प्राचार्य श्री. सुनील सपकाळ यांनी लालबहादूर शास्त्री यांच्या साधेपणा, प्रामाणिक - पणा, देशभक्ती आणि कर्तव्यनिष्ठेचा आदर्श विद्यार्थ्यांनी घ्यावा, असे आवाहन केले.

शेतकऱ्यांना पाण्यासाठी बंदी, उद्योगांना संधी !

● सिटी न्यूज ब्युरो @ वाशीम ●

एकीकडे वरुणराजाने पाठ फिरवल्याने खरीप हातातून गेलं, आणि दुसरीकडे लघु पाटबंधारे विभागाने शेतकऱ्यांच्या तोंडचं पाणी पळवले आहे. जिल्हा परिषदेच्या कार्यकारी अभियंता, ल. पा. जि. प. वाशिम यांनी दि. ०२/१०/२०२६ रोजी एकसक्त आदेश (आ.क्र.लस/सि/ जि/प/वा /३६८३१७५/२६) काढून जिल्ह्यातील ४९९ तलावांमधून होणारा सर्व प्रकारचा पाणी उपसा (अवैध उपसा तसेच तात्पुरते रद्द केलेले परवाने) तात्काळ रोखण्याचे फर्मान सोडले आहे.

काय आहे फतव्यात?
एल-निनोच्या प्रभावामुळे पर्जन्यमान घटल्याने जिल्ह्यात दुष्काळ जाहीर झाला आहे. या पार्श्वभूमीवर तलावातील पाणी पिण्यासाठी, जनावरांसाठी व अत्यावश्यक गरजांसाठी आरक्षित ठेवणे आवश्यक असल्याचे कारण देत, परवानाधारकांचे परवाने सुद्धा तात्पुरत्या

*परवाने रद्द, कृषी मोटरपंप जप्तीचे आदेश.

*मोठ्या प्रकल्पातील पाणी कारखाने,

*उद्योगांना मिळते. मग, शेतकऱ्यांचीच अडवणूक का ?

कालवाधीसाठी रद्द करण्यात आले आहेत.

आदेशानुसार आता तलावातून कोणत्याही प्रकारचा उपसा करण्यास परवानगी नाही. विनापरवाना उपसा बेकायदेशीर असून ज्यांच्याकडे यापूर्वी परवाना होता, त्यांनीही परवाने रद्द असताना उपसा केल्यास तो अवैध उपसा समजण्यात येईल. पंप, मोटर, इंजिन/ पाईप लाईनद्वारे होणारा उपसा दिसल्यास पंप, मोटर, पाईप जप्त करून कायद्याप्रमाणे कारवाई करण्याचे आदेश आहेत. यासाठी गटविकास अधिकारी, सरपंच, ग्रामसेवक, जलसुरक्षक यांची गावस्तरीय दक्षता समिती गठीत करून प्रत्येक सोमवारी अहवाल सादर करण्यास सांगितले आहे. हलगर्जीपणा केल्यास संबंधित अधिकारी-कर्मचाऱ्यांवर शिस्तभंगाची कारवाई करण्याचा इशारा

खरीप हातातून गेला, आता बागायती शेती पण धोक्यात.
अनेक शेतकऱ्यांनी कर्ज काढून केळी, भाजीपाला, फळबागा लावल्या आहेत. उपसा बंद झाल्यास बागा जळून जातील. खरीप गेलं, आता बागायती सुद्धा घालवायची का? दुजाभाव का? मोठ्या प्रकल्पातील पाणी कारखाने, उद्योगांना मिळते, मग छोटीया शेतकऱ्यांच्या तोंडचं पाणी का पळवले जात आहे? शेतकऱ्यांनी जगायचं कसं? असे विविध प्रश्न उपस्थित होत आहेत.

मुख्य कार्यकारी अधिकारी जि. प. वाशिम यांनी दिला आहे. या निर्णयाने उपसा सिंचनावर अवलंबून असलेल्या शेकडो शेतकऱ्यांची झोप उडाली असून ,आरक्षित पाणी कुणासाठी.? असा सवाल उपस्थित केला जात आहे. शासन म्हणते पाणी पिण्यासाठी आरक्षित. पण प्रत्यक्षात याच तलावातील पाणी गावात नळाद्वारे पोहोचतच नाही. मग आरक्षित पाणी तलावातच आटून जाणार का ?

शेतकऱ्यांची मागणी.
शासनाने सरसकट उपसा बंद करण्याऐवजी, तलावात उपलब्ध पाण्याचे वास्तविक ऑडिट करावे. पिण्यासाठी लागणारे पाणी वजा जाता, उर्वरित पाणी शेतीसाठी नियंत्रित वेळेत द्यावे. अन्यथा हा दुष्काळ शेतकऱ्यांसाठी तेरावा महिना ठरेल.

असा सवाल सुद्धा शेतकरी विचारत आहेत.

जिल्ह्यात पाणी टंचाईचे सावट...

वाशीम : पावसाने दिड महिन्यापासून दडी मारल्यामुळे पिकांचे नुकसान झाले तर दुसरीकडे पाणी टंचाईचे सावट निर्माण झाले आहे. जिल्ह्यातील जलखोत्रांनी आताच तळ गाठला असून शासनाने पाणी आरक्षण करणे सुरू केले आहे. आतापासूनच पाणी टंचाई निर्माण झाली असून येणाऱ्या काळात हे संकट अधिकच गडद होणार आहे. त्यामुळे प्रशासनाने पाणी टंचाई निवारणासाठी पुढाकार घेवून योग्य त्या उपाययोजना करण्याची मागणी होत आहे. सध्या स्थितीत परतीच्या पावसाने साथ न दिल्याने शेतकऱ्यांच्या हातचे पिके गेले. तर दुसरीकडे चारा टंचाई निर्माण झाली .तिसरीकडे पाणी टंचाईचे सावट जिल्ह्यावर निर्माण झाले आहे.

दुष्काळाचा करण्यासाठी अंत, नैसर्गीक जलस्रोत करा जिवंत !

पाझर तलाव, सिंचन तलाव, छोटे- मोठे धरणे व बंधाऱ्यांची दुरुस्ती, नदी - नाले खोलीकरण करून वाढवा पाणी साठवण क्षमता नैसर्गिक जल स्रोतांना जिवंत करा सामाजिक कार्यकर्ते सुभाष देवढे यांचे मुख्यमंत्र्यांना निवेदन

● सिटी न्यूज ब्युरो @ वाशीम ●

वाशीम जिल्हा आकांक्षीत आहे मागासलेला आहे याचे कारण देऊ नका, दुष्काळाच्या झळा वारंवार सोसणाऱ्या वाशिम जिल्ह्यात भविष्यातील पाणीटंचाईवर कायमस्वरूपी मात करण्यासाठी पाझर तलाव, सिंचन तलाव, छोटे-मोठे धरणे, बंधारे, नदी नाल्याचे खोलीकरण करावे , नैसर्गिक जल स्रोत आहे त्यांना जिवंत करावे व तातडीने दुरुस्ती करून पाणी साठवण क्षमता वाढवावी, अशी मागणी सामाजिक कार्यकर्ते सुभाष देवढे पाटील यांनी मुख्यमंत्र्यांना जिल्हाधिकाऱ्यांच्या वतीने करण्यात आली आहे.

या संदर्भात मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांना जिल्हाधिकाऱ्यांमार्फत निवेदन सादर करण्यात आले आहे. वाशिम जिल्ह्यात अनेक ठिकाणी पाझर तलाव व सिंचन तलावांची स्थिती दुरवस्थेत असून, काही ठिकाणी तलावातील गाळ काढणे, भिंती व बंधाऱ्यांची दुरुस्ती करणे आवश्यक आहे. तसेच नद्या व पाझर तलावांवरील बंधारे मजबूत करून पाणी अडविण्याची क्षमता वाढविण्याची गरज असल्याचे निवेदनात नमूद करण्यात आले आहे. शासनाने पाणी अडवा, पाणी जिरवा' यासह विविध जलसंधारण योजनांवर मोठ्या प्रमाणात निधी खर्च होत असला तरी अनेक कामांचे योग्य नियोजन व प्रभावी अंमलबजावणी होत नसल्याची खंत देवढे यांनी व्यक्त केली आहे.

केवळ निधी खर्च करण्याऐवजी दीर्घकालीन परिणाम साधणाऱ्या कामांना प्राधान्य देण्यात यावे, अशी मागणी करण्यात आली आहे. निवेदनात असेही नमूद करण्यात आले आहे की, जिल्ह्यात काही ठिकाणी पाणी साठवण क्षमतेत वाढ केल्यास मोठ्या प्रमाणात पाणी उपलब्ध होऊ शकते.

पूर्वी काही जलसंधारण कामे झालेल्या ठिकाणी आजही पाणी साठून राहत असल्याची उदाहरणे आहेत. त्यामुळे अशा यशस्वी कामांचा अभ्यास करून जिल्ह्यातील इतर ठिकाणीही त्याच धर्तीवर नियोजन करण्याची गरज आहे. दरम्यान, शासनाकडून विविध विकास कामांवर मोठ्या प्रमाणात निधी खर्च केला जात असताना, ग्रामीण भागातील नागरिक व शेतकऱ्यांसाठी अत्यंत महत्वाच्या असलेल्या पाणी साठवण जलसंधारणाच्या कामांकडे विशेष लक्ष देण्याची गरज असल्याचे ग्रामस्थांनी म्हटले आहे.

पावसाचे पाणी वाहून जाण्यापासून रोखून ते जमिनीत मुविण्यासाठी व साठविण्यासाठी व्यापक नियोजन झाल्यास भविष्यातील पाणीटंचाई कमी होण्यास मोठी मदत होणार आहे. वाशिम जिल्ह्यात पिण्याच्या पाण्यासह शेतीसाठीही अनेकदा टंचाईची परिस्थिती निर्माण होते. त्यामुळे पाणी उपलब्धतेसाठी दरवर्षी केवळ तात्पुरत्या उपाययोजना करण्याऐवजी कायमस्वरूपी जलसंधारणाची कामे हाती घेण्यात यावीत, अशी अपेक्षा निवेदनातून व्यक्त करण्यात आली आहे. पाणी साठवणुकीचे प्रभावी नियोजन झाले, तर भविष्यातील पाणीटंचाईवर मोठ्या प्रमाणात मात करता येईल. वाशिम जिल्ह्यातील दुष्काळी परिस्थिती कायमची दूर करण्यासाठी शासनाने जलसंधारणाच्या कामांना सर्वोच्च प्राधान्य द्यावे,' अशी मागणी सुभाष देवढे पाटील यांनी केली आहे.

नवोदय विद्यालयाला 'चार स्टार' ग्रिहा मानांकन

● सिटी न्यूज ब्युरो @ वाशीम ●

ऊर्जा संवर्धन, पाणी बचत, कचरा व्यवस्थापनासह शाश्वत उपक्रमांचा गौरव

पर्यावरणपूरक, ऊर्जा-कार्यक्षम आणि शाश्वत शैक्षणिक पायाभूत सुविधांच्या क्षेत्रात उल्लेखनीय कामगिरी केल्याबद्दल पीएम श्री जवाहर नवोदय विद्यालय, वाशिमला 4Star GRIHA for Existing School हे मानांकन मिळाले आहे. पुणे येथे झालेल्या GRIHA Regional Conclave २०२६ मध्ये विद्यालयाला हे मानांकन प्रदान करण्यात आले.

GRIHA Council UIUee वतीने Pathways for a Low Carbon Future: Buildings to Infrastructure या संकल्पनेवर आयोजित या परिषदेत पर्यावरणपूरक बांधकाम, ऊर्जा संवर्धन, पाणी व

नैसर्गिक संसाधनांचा कार्यक्षम वापर, कचरा व्यवस्थापन आणि शाश्वत विकास या विषयांवर चर्चा झाली. विद्यालयात ऊर्जा बचत, पाणी संवर्धन, स्वच्छता, कचरा व्यवस्थापन, पर्यावरण संवर्धन तसेच नैसर्गिक संसाधनांचा कार्यक्षम वापर यासाठी सातत्याने विविध उपक्रम राबविले जातात. निवासी विद्यालय असल्याने विद्यार्थ्यांमध्ये पर्यावरणपूरक जीवनशैली आणि

शाश्वत विकासाची जाणीव निर्माण करण्यावरही भर दिला जात आहे. या सर्व बाबींची दखल घेत विद्यालयाला चार स्टार GRIHA मानांकन देण्यात आले.

या सोहळ्यात विद्यालयाचे प्राचार्य सचिन डी. खरात यांच्या वतीने PGT (Computer Science) अनिकेत पल्लेवाड यांनी GRIHA Rating Plaque स्वीकारले.

सामूहिक प्रयत्नांची पावती
हे मानांकन केवळ विद्यालयाच्या पायाभूत सुविधांचा गौरव नसून शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी आणि विद्यार्थ्यांच्या सामूहिक सहभागाने निर्माण झालेल्या पर्यावरणपूरक कार्यसंस्कृतीची पावती असल्याचे प्राचार्य सचिन डी. खरात यांनी सांगितले. या गौरवाबद्दल त्यांनी विद्यालयाशी संबंधित सर्व घटकांचे अनिर्दिष्ट क्रेद. वाशिम जिल्ह्याच्या शैक्षणिक क्षेत्राच्या हा बहुमान महत्त्वपूर्ण मानला जात असून, पर्यावरण संवर्धनासोबतच गुणवत्तापूर्ण आणि शाश्वत शिक्षणाच्या दिशेने विद्यालयाच्या वाटचालीला यामुळे नवी प्रेरणा मिळाली आहे.

ज्येष्ठ नागरिक दिनानिमित्त सावगाव येथे कायदेविषयक जनजागृती कार्यक्रम

● सिटी न्यूज ब्युरो @ वाशीम ●

महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण, मुंबई यांच्या 'किमान समान कार्यक्रम' (Common Minimum Programme) अंतर्गत जागतिक ज्येष्ठ नागरिक दिनानिमित्त १ ऑक्टोबर रोजी सकाळी ११ वाजता सावगाव येथील साई आश्रय वृद्धाश्रमात कायदेविषयक जनजागृती कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणाचे सचिव तथा दिवाणी न्यायाधीश वरिष्ठ स्तर बी. जी. चोरखंडे होते. प्रमुख उपस्थितीत साई आश्रय वृद्धाश्रमाच्या अध्यक्ष मंदाताई राजेंद्र आखाडे, सचिव

आशिष उदवराव राऊत, जिल्हा वकील संधाचे उपाध्यक्ष अॅड. वैभव टिपणे तसेच मुख्य न्याय दंडाधिकारी अॅड. परमेश्वर आ. शेळके उपस्थित होते. यावेळी ज्येष्ठ नागरिकांसाठी असलेल्या NALSA (Legal Services to Senior Citizens) एम्पस, २०१६, ज्येष्ठ नागरिक व पालक निवृत्ती व कल्याण अधिनियम २००७ तसेच शासनाच्या विविध योजनांची माहिती देण्यात आली. तसेच NALSA हेल्पलाइन क्रमांक १५१०० आणि NALSA पोर्टलबाबत जनजागृती करण्यात आली. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन अॅड. परमेश्वर शेळके यांनी केले. संबंधित वृद्धाश्रमातील कर्मचाऱ्यांना आभार प्रदर्शन केले.